

ԱՄԱՆՈՐԻ ԵՒ ԾՆՆԴԵԱՆ ՊԱՏԳԱՍ ՄԸ

ԼՈՅՍԻՆ ՀԱՌԱՏՔԸ

(Յովն. Թ. ԴԼ.)

Ի ծնէ կոյր մըն էր ան: Երկար տարիներով արեւ խաղացած էր անոր թաց կոպե-
րուն շուրջը, բայց չէր մօտեցած անոր բերքուն: Այդ հէք մուրացիկը չըմպատող գի-
շերը՝ ո՛ր և է ասող չունէր: Երազներու պատրանքն անգամ կը պակսէր իրեն, ա՛յնքան
դառն և բնկուզիչ էր զինքը չարչարող իրականութիւնը: Իրբև անօգուտ բեռ մը մարդ-
կութեան՝ նետուած էր ան մեռելութեան մէկ անկիւնը: Մանկութեան օրերուն կաթն
ու խնամքը շատո՛նց ի վեր մօռցած էր ան: Ոչ միայն մարդերը՝ այլ և իր ծնողքն ան-
գամ չէին հետաքրքրուել իրմով, ու շատեր ալ՝ պատժուած յանցաւորի մը առեղծուածը
միայն կը կարծէին կարգալ անոր դժբախտ գոյութեան մէջ: Բոլորովին արհամարհուած
իր նմաններէն՝ ան իր կոնակը զայրոյթով մը դարձուցած էր աշխարհին ու արեւուն,
չունենալով արդէն նայուածքի մը վրէժխնդիր տէգը իր պարպուած ակնակապիճին մէջ:

Այդ օրը յուսահատ նստած էր ան, տաճարի ճամբուն վրայ, լոյսի մը հրաշքէն
յաւիտենապէս հրաժարած, ու երբ քանի մը մարդեր իրեն մօտ գալով՝ կը խօսէին իր
մասին, ականջ իսկ չգրաւ, ու անոնց կարեկցութիւնը իր վրայ հրաւիրելու սահմանուած
բառերն անգամ չարտասանեց, կարծես մեռած ըլլային անոնք իր շրթունքներուն վրայ:
Սօսք մը չփոխանակեց անոնց հետ. միայն զգաց թէ թրջուած կաւ մը կը ձեւէր իր
աչքերը ու լսեց ձայն մը՝ որ կ'ըսէր իրեն. «Ոտքի՛ ելիր. գնա լուս երեսդ Սելովամի
աւազանին մէջ»։ Մեքենաբար ըրաւ ինչ որ ըսուեցաւ իրեն. ու աչքերը բացուեցան...

Աճապարեց դառնալ նոյն տեղը՝ ուր կը նստէր իրբև մուրացիկ. խարխափումի ան-
կանոն գնացքը դեռ չէր բաժնուած իր քայլերէն, ու յանկարծահաս լոյսին հանդիպելէ
վերջն ալ՝ տակաւին ստուերներու յաժուժէն կը տազնապէր իր տեսութիւնը. բայց տա-
կաւ առ տակաւ օրուան լոյսին զիմաց անհուն հաճոյքով մը թաւալեցուց իր աչքերը:
Ճառագայթներու այդ լուսանքէն զմայլած՝ զգլխած՝ ան չխորհեցաւ սակայն՝ թէ ո՛վ էր
իր բժիշկն ու Բարերարը, և իր մօտ խոնուած հետաքրքիր ամբոխին՝ որ խեղալիչ տեն-
դով մը կը հարցնէր իրեն՝ թէ Ո՛ւր էր ան որ իր աչքերը բացաւ, ցուրտ անտարբերու-
թեամբ մը պատասխանեց. — Ձեմ գիտե՛ր: Ա՛հ, ո՛րքան բնածին է այս անողոք տգիտու-
թիւնը մարդերուն մէջ՝ գերբնական բարիքներու հանդէպ:

Հետեւելով Աւետարանի պատմութեան՝ կը տեսնենք որ յետոյ կոյրը նեղուելով
իր արեւը խափանող բազմութեան հարցումներու տարափէն՝ որոնք իր անգիտակից
դատարկութիւնը կը թնդացնէին՝ հազիւ կրցաւ անդրադառնալ վերահաս արթնութեամբ
մը՝ թէ իրօք բան մը կը պարտէր այն մարդուն՝ «որում Յիսուան ասեն»։ Բոլոր
անոնք որ կանուխէն կը ճանչնային զինքը՝ բայց վայրկեան մ'իսկ չէին խօսած իրեն
հետ գութի մը աղապատանքովը, հիմա կ'ուզէին գիտնալ՝ թէ ո՛վ տուաւ իրեն երա-
նութեան այդ պարգեւը: Յասկոտ նայուածքներ կը ծակծկէին իր նորաբաց բերքը:
Քայլ մը առաջ երթալով մեր մուրացիկը՝ միամտօրէն յայտարարեց՝ թէ «Մարգարէ» մը
պէտք էր ըլլալ այդ հրաշագործ անձը, մինչդեռ անո՛նք, փարիսեցիները, իր երեսին կը
պոռային. — «Ոչ, մեղաւոր մըն է անիկա»։ Երբ կատաղութեան կրակները ալ աւելի
սկսան ճարճատել այն մոլիսերուն մէջէն՝ որոնք կամաւոր կուրութեամբ մը լոյսին ու-
րացումը կը գաւազրէին, բժշկուածը՝ որ երջանիկ էր՝ իր գուարթացած հոգին հան-
դարտութեամբն աստուածաբանեց. «Իմ գիտցածս սա՛ է որ՝ կոյր էի և հիմա կը տեսնեմ»:
Պիտի կրնար աւելցնել նաեւ. կը տեսնեմ ինձի տրուած լոյսին շնորհիւ, երբ առաջին
փորձը կ'ունենամ մարդերը նշմարելու և ճանչնալու, կը տեսնեմ թէ ի՛նչ կ'արժեն
անոնք:

Այս իրողութեան կենդանի պատկերը՝ պիտի կրնայ սա մտածումը ներշնչել մեզի՝

թէ հրաւեր անհրաժեշտ տարրը չէ հաւատքի մը ստեղծագործութեան մէջ. վասնզի նախ ի ծնէ կոյրը չազդուեցաւ իր խոյ անձին վրայ կատարուած անակնկալ սքանչելիքէն, և յետոյ, անոնք որ զիտէին՝ թէ «կոյր էր նա և բացաւ»՝ չունեցան հաւատալու բերումն ու խանդը: Նոյն եղան պարագաները՝ երբ բազմացած նկանակներն ուսող հաղարաւորներու մէջէն՝ աւելցած հացի սակառներուն թիւին չափ ալ հաւատացողներ չունեցաւ Յիսուս, և Կանայի հարսնիքին մէջ ևս՝ զինի եղած ջուրը խմող հանդիսականները զովեցին զինին, ու նորէն քնացան իրենց հին բարձերուն վրայ: Ուրեմն Յիսուսի հրաշքները ծառայեցին միայն՝ զօրացնելու անոնց հաւատքը՝ որոնք արդէն աւակերտած էին իրեն, առանց հրաշքի մը ականատես ըլլալու: — Տէրը խօսած էր իրենց հետ. և այդ ամէն ինչ էր:

Հրաշքի սակարկութեամբ չէ՛ որ ստեղծուած է մեր մանկութեան հաւատքն ալ: Ընտանեկան գուրգուրանքով մեզի աւանդուած հոգեւոր այդ կայծը՝ որ յետոյ Յիսուսի չունչին տակ կ'արժարծի մեր կուրծքին տակ՝ լոյս կուտայ մեր ամպամած աչքերուն: Բայց՝ աշխարհի իրերն ու մարդերը՝ օգտուելով շատ անգամ մեր թոյլ ու ապաշնորհ տրամադրութիւններէն՝ կը պատեն կը պաշարեն զմեզ ու վրդովիչ հարցումներով կը պարտասցեն մեր համոզումները. Լսէ՛, ուսկի՞ց է հաւատքիդ այն լոյսը զոր ունիս, ու կը բռնադատեն որ պատասխաններ ի ծնէ կոյրին նման. Ձեմ զիտէր: Այդ հարցումները կրնան շարունակուիլ փուլիչ հարուածներով, հերքումներով, հեղեղութիւններով. սակայն մեր գիտակցութիւնը փոխանակ սասանելու այդ խորիտ ու խիլախ յարձակումներէն՝ պէտք կ'զգայ դաւանելու՝ թէ հոգին կարօտ է այդ լոյսին, թէ անով կ'ողջուենք՝ իրերէն ու մարդերէն վեր՝ յաւիտեանականն ու աստուածայինը, և թէ՛ վերջապէս՝ անով կը տեսնենք ինչ որ պիտի չկրնայինք տեսնել — աշխարհի ունայնութիւնը:

Մեր մանկութեան անգիտակից օրերէն՝ մեր էութեան խորն օթեւանող այդ լոյսը՝ դուցէ մերթ ընդ մերթ ծածկուի մեր աչքերէն Ծննդեան աստղին պէս, բայց երբ միւս անգամ կազմուած է մաքուր տունը մեր հոգեղէն յարկին մէջ, հոն է որ դարձեալ պիտի գայ ան երեխի ու ժպտիլ մեզի իր յանկուցիչ պայծառութեամբը: Երանի՛ անոնց որ յստակ կը գտնեն իրենց հոգիին պրիմակը, ցոլացնելու համար անոր ամէն մէկ երեսներուն վրայ Աւետարանին գոյնզգոյն գեղեցկութիւնները:

Մի՛ ըսէք՝ թէ այդ ամէնը նախապաշարուներ ըլլալէ չեն դադրիր, քանի որ մեր կամքէն անկախ՝ մեզի ներարկուած թելադրութիւններ կամ հաւատալիքներ են լոկ. ընդունեցէք միայն՝ թէ անոնցմով կը շինուի լուսագոյն մարդը իր ճակատագրին համար: Պիտի կարծէի՞ք թէ տարրեր պատգամներով կարելի պիտի ըլլար սրբագործել տղայ ու տղէտ հասակը: Ո՞ր պատուիրան, ո՞ր սկզբունք, ո՞ր վարդապետութիւն, ինչքան ալ գործնական նկատուի և գերազանց, կրնայ գերծ մնալ կանխակալ կարծիքի հանգամանքէն, մեր կակուզ ու կրաւորակ կեանքին համար: Մի՛ թէ կանխակալ կարծիքներու խուրձ մը չէ՞ ամբողջ դաստիարակութիւնը իր զանազան ոլորտներուն մէջ, բայց առանց անոր կարելի՞ է որ բան մը աւելի արժէ կնքամոմ մարդը:

Դառնանք մեր պատմութեան: Իր տեղը պիտի գտնենք դարձեալ ի ծնէ կոյրը՝ որ տակաւին կը վիճի անդունդ բերաններու գէմ, ու կը յայտարարէ անոնց. Ձէ՞ք ճանչնար զինքը. լա՛ւ ուրեմն, այն իսկ եմ մտնչելի՛ք՝ որ դուք չէք զիտեր թէ ուսկի՞ց է ան, և իմ աչքերս բացաւ: Սակայն և այնպէս՝ զեռ հաւատքը չէր կերպաւորուած անոր մէջ, մինչև որ Յիսուս վերստին գալով իր մօտ՝ հարցուց այս անգամ. Դուն կը հաւատաս՞ Աստուծոյ Որդիին: Մութացիկը՝ որուն անձանօթ էր Տէրը՝ ըսաւ. Ո՞վ էր այդ անունը կրող անձը. «Քեզի հետ խօսողն է» պատասխանեց Յիսուս: Եւ ահա Սելովամի խաղաղ ջուրերէն բաց աչքով դարձող կոյրը երկրպագեց իր արեւուն. — կը հաւատամ:

Այո՛, կը հաւատան անոնք՝ որ ա՛լ կոյր չեն, մանաւանդ երբ իրենց հետ կը խօսի Յիսուս:

Ե. Ե. Դ.